

Published monthly by THE HUNGARIAN BAPTIST CONFERENCE OF THE AMERICAN CONTINENT
Co-operating with the Greater Cleveland Baptist Association — SBC — 12193 W. Pleasant Valley Road, Parma, OH 44130

DR. HARASZTI SÁNDOR:

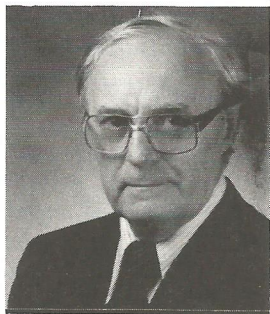
BILLY GRAHAM

a Német Demokratikus Köztársaságban (1982. okt. 14—25)

és a Csehszlovák Szocialista Köztársaságban (1982. okt. 29—nov. 4.)

*Billy Graham in German Democratic Republic (Oct. 14—25, 1982)
and in Czecho-Slovakian Republic (Oct. 29.—Nov. 4, 1982)*

Magyarország (1977. szeptember 3—10), Lengyelország (1978. október 6—16) és Moszkva (1982. május 7—13) után további két szocialista országba is ellátogatott Billy Graham. Mint mindig, ezeket a látogatásokat is hosszú éves tárgyalások előzték meg.

Dr. Haraszi Sándor

Érdekes és érdemes megjegyezni, hogy nemcsak kormányzerveknek voltak fenntartásai a Graham látogatásokkal szemben, hanem egyházi vezetőknek is. Az NDK-ban például sok időt töltöttem az elmúlt négy év során azzal, hogy a *Bundevangelischer Kirchen in der DDR*. (Evangélikus és Egyesült Evangélikus-Református Egyházak Szövetsége) püspökeit meggyőzzem arról, hogy Graham evangélizáló módszerei és teológiája számukra elfogadható.

A kormányzervek meggyőzése sem volt könnyű, de velük inkább csak a nemzetközileg alkalmas időpont megtalálása volt a probléma.

Arra nézve alig adódott véleménykülönbség közöttünk, hogy egy Graham látogatás előmozdíthatja az evangélium terjesztését, az egyházak és az állam jobb kapcsolatát, az Egyesült Államok és a kérdéses ország kapcsolatát, a nemzetközi békét, és elősegítheti az atomfegyverek eltávolítását. Azt a célt sem hallgattam el a kormányzervekkel való tárgyalások során, hogy a Graham látogatás egyik határozott célja a hívők tekintélyének és elismertetésének az emelése egy szocialista társadalomban és államrendben, valamint jobb megértés kialakítása a szocialista állam és a hívő (keresztyén) állampolgárok között. Más szóval: annak demonstrálása, hogy lehetséges dialógus marxisták és keresztyének között, mivelhogy együttélésben vannak egy történeti változás következtében. Billy Graham véleménye szerint a marxista államnak jól felfogott érdeke meglátni a keresztyén állampolgárok értékeit (jó munka, megbízhatóság, józan élet, példamutató családi élet, stb.). A keresztyén állampolgárok jól felfogott érdeke otthonra találni abban az államrendben, amelybe Isten rendelése helyezte őket.

Ezek a problémák rendszeresen fölvetődtek az előkészítő tárgyalások során, melyeket a Billy Graham Evangéliumi Társaság megbízásából én végeztem (az NDK-ba többször elkísért Dr. Walter H. Smith, a BGET nemzetközi alelnöke). Billy Graham azután továbbfejlesztette a témák megbeszélését a tényleges látogatás alkalmával, most már magasrangú állami és egyházi vezetőkkel, de az utca emberével is (egyszerű hívőkkel és nem hívő hallgatókkal).

Az NDK-ba való látogatást követte a csehszlovákiai látogatás. Komoly megfontolások előzték meg ezt a döntést Billy Graham részéről. Szó volt arról, hogy esetleg 1983 tavaszán lett volna alkalmasabb Csehszlovákiába menni. Azonban Billy Grahamnak olyan zsúfolt programja van 1983-ban, hogy aligha tud beiktatni még egy szocialista országot (a Szovjetunióba való meghívás esetén kivételt tenne). A másik probléma, amely majdnem megakadályozta a meghívások elfogadását, az volt, hogy augusztusban Billy Graham elesett és megsértette a hátát. A MAYO Clinic-en kezelték vagy 10

(Folytatás a 3. oldalon)

MINDEN KEDVES OLVASÓNKNAK BOLDOG ÚJESZTENDŐT KÍVÁNUNK!

BILLY GRAHAM

(Folytatás az 1. oldalról)

napig és mindenféle vizsgálatot végeztek rajta. Orvosai nagyon határozottan azt tanácsolták, hogy se az NDK-ba, se Csehszlovákiába ne menjen. A BGET Igazgató Tanácsa rendkívüli ülést tartott, majd egy nagyon komoly levélben felkérte Billy Grahamot, hogy október, november és december hónapokban pihenjen, és semmi programot ne vállaljon.

Az én tanácsomat is kikérték, tekintettel arra, hogy a látogatások idején én vagyok Billy Graham személyes orvosa, ugyancsak a Billy Graham team orvosa is. Az én véleményem az volt, hogy a meghívásokat különösebb rizikó nélkül el lehet fogadni. Nagyobb idegfeszültséget okozna az előkészített látogatások elhalasztása és újrászervezése, mint a jelenlegi végrehajtása, mondtam. Úgy kell megszervezni az utakat, hogy elég nagy autókban utazzék, mert ha nem tudja jól kinyújtani a lábait, akkor kiújulhat az évek óta lappangó thrombophlebitise (visszérgyulladás). Ez a betegsége eddig még minden kelet-európai útja során fellobbant. Az ok kézenfekvő: hosszú órákat kell szűk autókban töltenie, mivel egyik nagy városból a másikba utazik. Moszkvában végre elhatároztam, hogy elejét veszem a további kiújulásoknak. Ezért kértem Csajka autót Billy Graham számára. Ugyanezt tettem az NDK-ban is. Csehszlovákiában Tatra kocsiban utazot.

Azért beszélek ezekről a dolgokról, mert pl. az NDK-beli püspököknek egyik kifogása az volt Billy Graham látogatása ellen, hogy ő majd nagy autókban fog utazni és kényelmes szállodákban fog lakni. Ugyanezt rótta fel a nyugati sajtó, főleg a nyugatnémet hírügynökségek, amelyek haragudtak Graham-re, mert az NDK sajtóhivatal nem engedte meg nekik, hogy elkísérjék az evangélistát a fővároson kívül Wittenberg, Drezda, Görlitz, Magdeburg, Stendal, Rostock és Stralsund városokba. Ugyancsak nem mehettek vele Prágába, Brnno (Brno), Pozsonyba (Bratislava).

Nehéz helyzetben van ilyenkor az evangélista is, meg az orvosa is. Ha megmondom a sajtónak, miért kell a kényelmes utazás, akkor nagybetűs

címekben világgá kürtölik, hogy Billy Graham beteg, nem tudni, hogy meddig bírja a megerőltető evangélizáló utakat, és ki tudja, meddig él. Ezt természetesen nem lehet előre tudni. Ha nem mondom meg a megfontolásokat, akkor a Billy Graham ellenes sajtó és némely egyházi személy propagandát csinálnak ellene és rossz színben tüntetik fel a nagyközönség előtt. Valóban ez történt Moszkva után is, meg az NDK és Csehszlovákia után is. A hoteleket is kifogásolták. Azt mindenki figyelmen kívül hagyta, hogy külföldi állampolgárok csak meghatározott hotelekben szállhatnak meg és nyugati valutában kell fizetniük. (Kivételt képezett Görlitz városa az NDK-ban. Itt Dr. Wollstadt püspök az egyház tulajdonát képező vendég-

házban helyezett el bennünket.) Minden költséget a BGET fedezett: hotelek, autók, sajtókonferenciák terebélye, diplomákban az erősítő berendezések felszerelése, fényképfelvételek, TV felvételek. Ha egy egyháznak speciális kiadása volt, pl. a szószék nagybővítése Billy Graham miatt, vagy a templom környékének a rendbehozása, akkor ezeket a költségeket is mi fizettük. A vendéglátó országok kormányai nem bocsátottak autót a rendelkezésünkre, bár a nyugati sajtó ezt tudni vélte. Elutazásunk előtt a hangerősítő és hangátvezető berendezéseket szépen megosztottuk az NDK-beli és a csehszlovák baptista konvenciók között, és ajándékba nekik hagytuk őket. Egy sokszorosító gépünket a csehszlovák baptistáknak adtuk. (Folytatjuk.)

Akik közülünk eltávoztak

PETRE GÁBOR

1893—1982

Még alig tértünk napirendre az első meglepő hír felett, hogy a férjét ápoló Petre Gáborné testvért az Úr hazahívta; már is jött a másik, hogy Petre Gábor ny. lelkipásztor életének 89. évében befejezte földi zarándoklását. Az Amerikai Magyar Baptista Misszió összefonódott a Petre névvel; már csak azért is, mert ez az Erdélyből származó család két lelkipásztort adott a magyar misszióknak. Petre Albert, az idősebb testvér, rövid clevelandi, majd Gary Ind. szolgálata után Detroitba költözött és közel 20 éves lelkipásztori szolgálatával beleírta emlékét a detroiti misszió történetébe. Petre Gábor testvéréről ugyanez mondható el clevelandi vonatkozásban.

Petre Gábor már mind családos ember 30 éves korában fejezte be az East Orange-i Nemzetközi Szemináriumot és 1923. július 1-én megkezdte a lelkipásztori szolgálatot a Cleveland Fulton Road-i Baptista Gyülekezetben. Közel 20 éves szolgálat után 1942 végén Buffalóba ment, de szívének egy darabja Clevelandban maradt, mert 6 év múlva, látva, hogy a Cleveland Fulton Road-i Gyülekezet sorsa nincs megoldva, visszament, mint kapitány a

süllyedő hajóra és még 11 évvel meghosszabbította a clevelandi magyar gyülekezet életét. 1959-ben költözött Floridába. Jelentős része volt abban, hogy az Agg Menház (ahogyan akkor nevezték) Michiganból Palm Bay Floridába költözött.

Petre Gábor testvér tevékeny tagja, sőt elnöke is volt az Amerikai Magyar Baptista Szövetségnek. Mint az Irodalmi Bizottság elnöke, több magyar nyelvű traktátust adott ki. Éveken át szerkesztette az Evangéliumi Hírnököt. Nagy része volt az angol és magyar nyelvű énekeskönyv az "American-Hungarian Hymnal" kiadásában és nevéhez fűződik "Az Amerikai Magyar Baptisták történelme 1908—1958" c. könyv szerkesztése és kiadása.

E sorok íróját meleg testvéri kapcsolatok fűzték a Petre házaspárhoz. Amikor Magyarországra látogattak, saját otthonában látta vendégül őket több héten keresztül. Most már csak odaát találkozunk. Petre testvérék, a viszontlátásra!

Végegyházi

JANUÁR

*Ím újat kezdhethünk megint!
Csodálatos az élet.
De szent ígéd szava szerint
Urunk a Te beszéded
marad csak változatlanul.
Ég s föld elmúlik végleg.
S mi újat kezdhethünk megint.*

Herjeczki A. Géza

DR. HARASZTI SÁNDOR:

BILLY GRAHAM

a Német Demokratikus Köztársaságban

(1982. okt. 14—25)

és a Csehszlovák Szocialista Köztársaságban

(1982. okt. 29—nov. 4.)

Billy Graham in German Democratic Republic (Oct. 14—25, 1982)
and in Czecho-Slovakian Republic (Oct. 29.—Nov. 4, 1982)

(2. rész)

A tolmácsolásról is néhány szót. A kelet-európai tolmácsokat különös gonddal választjuk ki és készítjük fel a szolgálatra. Mindenekelőtt tanácsot kérünk a vendéglátó ország meghívó egyházától, de figyelembe vesszük az állami hatóságok véleményét is. Az NDK-ban pl. nem is próbáltuk

Peter Schneidert, aki az elmúlt évtizedek során kiválóan tolmácsolta Billy Grahamet a Német Szövetségi Köztársaságban.

Olyan embert kerestünk, aki az NDK területén született, teológiát végzett, az Egyesült Államokba vándorolt, van missziós tapasztalata, jól beszél angolul és tökéletesen beszél németül. Ilyen ember: *Dr. Reinhold Kerstan*, a Baptista Világszövetség társtítkára. Őt azután bevezettem a Billy Graham-mel kapcsolatos protokoll ismeretébe, tanácsokat adtam neki a tolmácsolás gyakorlati és elméleti kérdéseiben. Meghívtuk egy hétre Motreat N.C.-ba, ahol Billy Graham kazettákat hallgatott, video tapeket nézett. Az NDK-ban is mellette voltam és a szükségnek megfelelően tanácsoltam. Nagyon jó munkát végzett.

Csehszlovákiában *Stanislav Svecet*, a Csehszlovák Baptista Szövetség főtitkárát választottuk tolmácsnak. Őt meghívtuk Berlinbe, hogy személyesen figyelje meg Billy Graham ige hirdető módszereit, és megismerkedjék a kifejezéseivel. Személyesen vittem neki Billy Graham könyveket és kazettákat. Protokollt, fordítási módszereket tanítottam neki Berlinben, Prágában, és útunk többi állomásán Csehszlovákiában. Mind *Dr. Kerstánnal*, mind pedig *Rev. Svecel* keresztyén lelki közösségbe és közeli barátságba kerültem. Talán

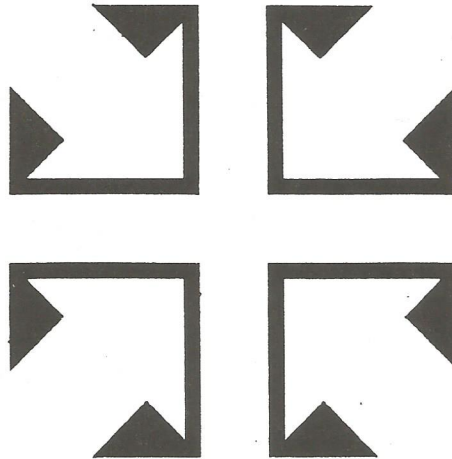
még annyit, hogy a tolmácsoknak időben átadtuk a Billy Graham nyilatkozatok angol szövegét, miután Billy Graham személyesen átvizsgálta és megfontolt minden mondatot és kifejezést. Billy Graham rendkívül alapos körültekintéssel készíti sajtónyilatkozatait és egyéb nyilvános kijelentéseit. De akkor is nagyon megfontolt, ha nem előkészített szöveget használ. Berlinben pl. egy lelkészekkel való beszélgetés során (okt. 23. szombat), megkérdezte egy lelkész: Mi a véleménye a mai Izraelről a

Biblia alapján. Billy Graham azt válaszolta, hogy politikai kérdésekről nem nyilatkozik. A lelkész visszadobta a labdát, hogy ez teológia és bibliai prófécia kérdése. Billy Graham csendesen megjegyezte: Igaza van, de most, a libanoni tömegmészárlás után ez politikai kérdés...

Kommunista és marxista állami vezetőkkel minden tekintetben becsületesen és egyenesen tárgyalt. Egyszer sem hagyott kétséget aziránt, hogy ő maga Jézus Krisztusnak elkövetelt követője. De becsületesen megmondta hívő testvéreinek is, hogy az ő bizonyágtételük ereje a hívő életben van, nem pedig az engedetlenségben. Azt tanácsolta, hogy használják fel az Istentől kapott alkalmakat az evangélium terjesztésére, és ne azon panaszkodjanak, amijük nincsen.

Mind az NDK-ban, mind Csehszlovákiában kivétel nélkül mindenhol elkísértem Billy Grahamet. Azoknak az állami vezetőknek csak a nevét felsorolni is hosszú nyúlna, akikkel találkozott, vagy akik fogadást adtak a tiszteletére a két szomszédos országban. Az egyházi dignitáriusok listája pedig még hosszabbra nyúlna. Csak a legkiemelkedőbeket említem. Az NDK-ban az USA Charged Affairs fogadást adott a tiszteletére (Mr. Walter B. Smith, II) október 22-én. Csehszlovákiában az USA nagykövet (Jack J. Matlock Jr.) adott fogadást a tiszteletére nov. 3-án. Az NDK nagykövetségi fogadáson megjelentek mindazok az egyházi és világi vezetők, akikkel Billy Graham a látogatásai során találkozott. A csehszlovák nagykövetségi fogadáson megjelent *Tomasek* kardiális, Prága érseke, Csehszlovákia prímása. *Dorotei* metropolita, a csehszlovákiai Autokefál Ortodox Egyház vezetője, *Miroslav Novak* pátriárka, a Csehszlovák Huszita Egyház vezetője. Ott voltak továbbá *Dr.*

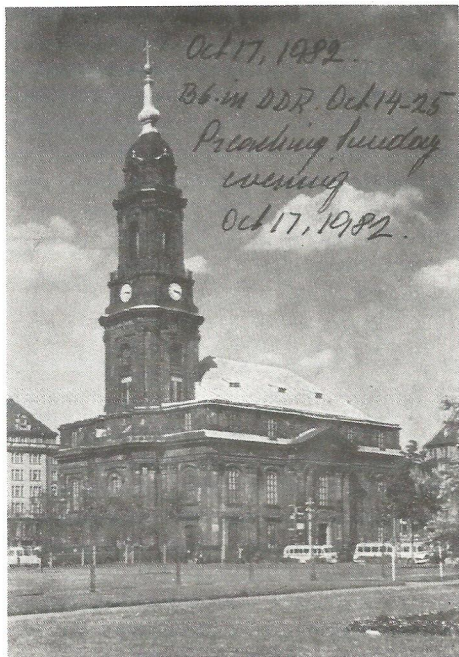
Komm mit zu Gott

Evangelisation mit
Billy Graham (USA)
 vom 15. bis 25. Oktober 1982

Gyere velünk Istenhez! Így hívogatták az NDK-beli hívők a hallgatókat Billy Graham evangélizálásaira, 1982. okt. 15—25. (Come to God with us! This was the invitation distributed to many thousands of people in the German Democratic Republic — to attend Billy Graham's evangelization services Oct. 15—25, 1982. In the GDR he preached at nine occasions, in 6 cities to 23000-25.000 people.)

Matej Lucan, miniszterelnök helyettes, Karel Hruza, az Állami Egyházügyi Hivatal igazgatója, valamint a cseh és szlovák egyházügyi hivatalok vezetői. A teljes diplomáciai corps meg volt hívva. Az NDK nagykövetség-

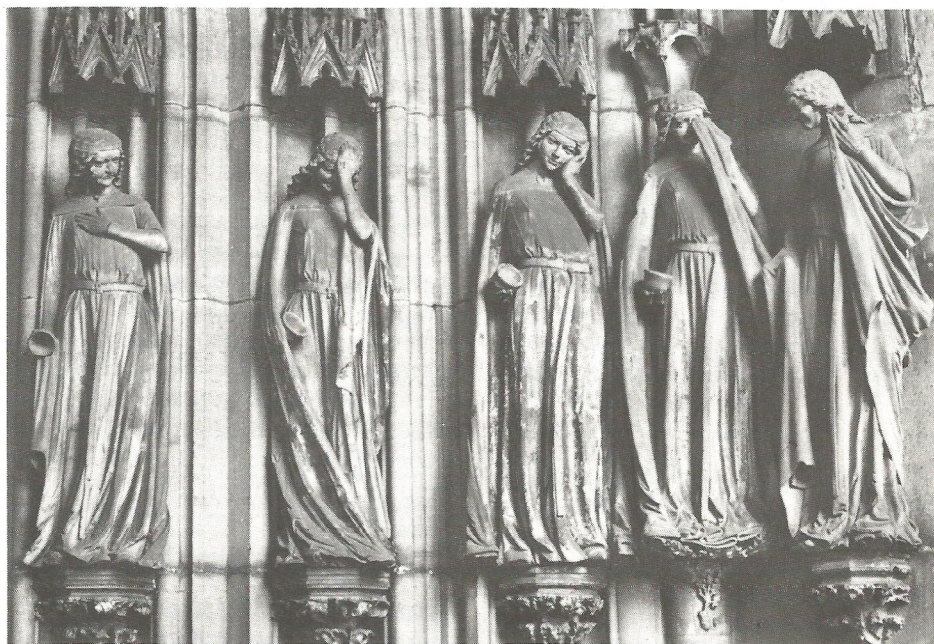
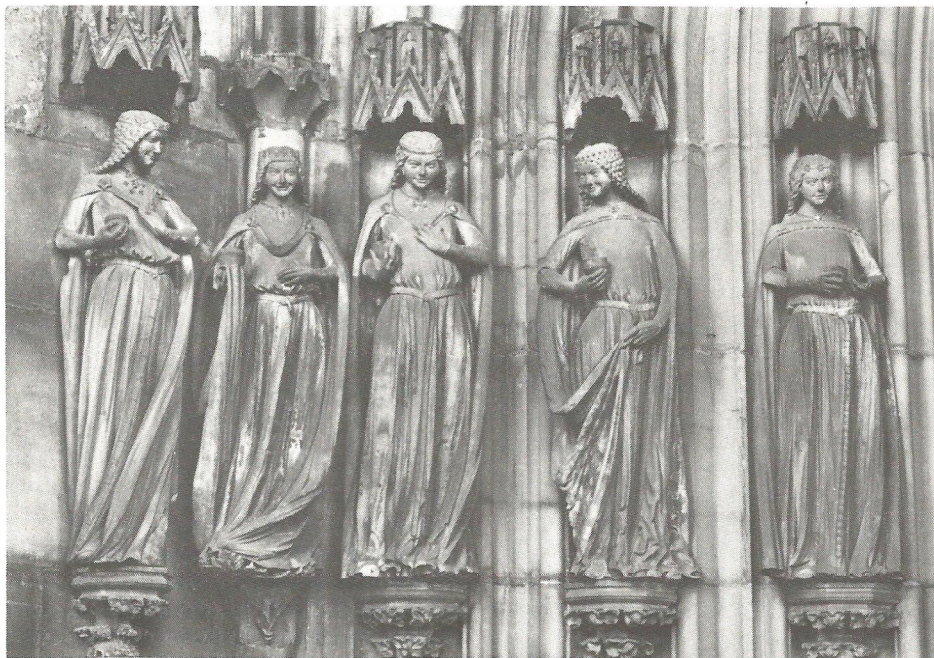

A drezdai Kreuzkirche (Kereszt Templom) 1945. febr. 13–14. éjjelén angol-amerikai bombázás áldozata lett 26 más templommal együtt. Az újjáépült nagytemplomban evangelizált Billy Graham 1982. okt. 17-én 7000 embernek. A hallgatók 80 százaléka teenager és egyetemi hallgató volt. Sok százan és ezren fogadták el Jézus Krisztust. (The Kreuzkirche in Dresden (Church of The Cross) was destroyed by anglo-american aerial bombings, along with 26 other churches, during the night of February 13–14, 1945. In this reconstructed cathedral preached Billy Graham in the evening of October 17, 1982 to a crowd which consisted of teenagers and university students up to 80 percent. Many thousand people accepted Jesus Christ this evening.)

gi fogadáson megjelent még Melchisedek érsek, a közép-európai Orthodox Exarchatus vezetője, Berlin és Közép-Európa érseke. Ott volt továbbá Dr. Peter Kirchner, a Berli ni Zsidó Hitközség vezetője. Prágában is jelen volt a fogadáson a Prágai Zsidó Hitközség vezetője, Rudolf Gibian. Természetesen jelen voltak a nagykövetségi fogadásokon baptista vezetők is.

Az NDK-ban 9 alkalommal prédikált 6 nagy városban. Berlinben az Immanuel Baptista Gyülekezetben egyszer (okt. 24. vasárnap de.), a Getshemane Lutheran Churchban kétszer — okt. 23-án este és okt. 24-én délelőtt. Wittenbergben a Stadt-Kirche-ben okt. 17-én, vasárnap

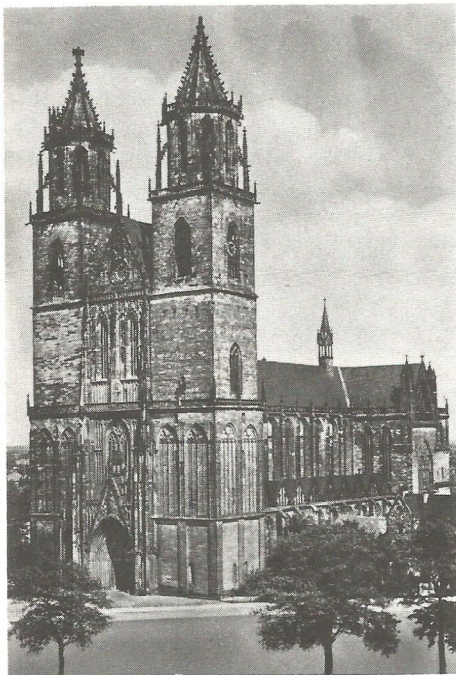
délelőtt. Luther sokszor prédikált ebben a templomban. Drezdában a Kreuzkirche-ben okt. 17-én, vasárnap este. Görlitz-ben a Dreifaltigkeits Kirche-ben okt. 18-án, hétfőn este. Ez a templom zsúfolásig megtelt. Ezért az igehirdetést átvezették kábelén a Luthers Kirche-be és

Magdeburgi Dóm, 13. század. "Az okos és bolond szűzek (Mt 25:1-13). A templom északi főbejáratánál található ez a csodálatos alkotása egy ismeretlen középkori szobrásznak. Figyeljük meg a szembeállítást: nyereség-vesztesség. A párhuzamosan elhelyezett szobrok a lelki emulzió legmagasabb fokát mutatják, egy eljárt szott élet keserűségét és az üdvösség örömét. Különösen szembetűnő ez balról a második szoborpáron. Billy Graham azt mondta, hogy ez a szoborcsoport egy bibliai beszédvázlat (1982. okt. 20.) (The Dom of Magdeburg (13th Century). The statues at the north portal of the Dom illustrate the parable of Jesus also at the Wise and the foolish virgins (Mt. 25:1–3). "A sermon outline" said Billy Graham.

hangerősítő berendezéssel továbbították a főtemplom körül összegyűlt 700 embernek is. A főtemplomban 3.000 ember zsúfolódott, a Lutherskirche-ben 1.500. *Stendalban* a Domkirche-ben prédikált okt. 20-án és *Stralsundban* a Marienkirche-ben okt. 21-én, csütörtökön. Összesen mintegy 23.000–25.000 ember hallgatta az igehirdetéseit az NDK-ban.

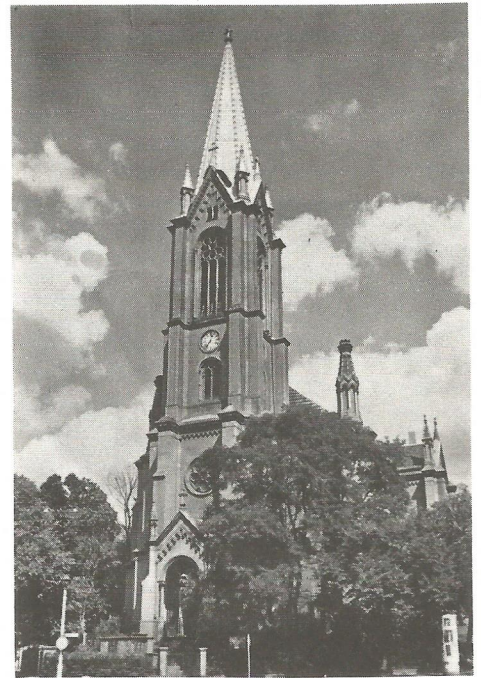
Igehirdetéseire külön meghívókat nyomtattak ezzel a felhívással: "Gyere velünk Istenhez! Evangélizálunk Billy Graham-mel (USA) 1982. okt. 15—okt. 25." Ugyanezek a meghívók 16 éneket is tartalmaztak, melyeket a hallgatók együtt énekeltek az evan-

A magdeburgi dóm Nagy Ottó német-római császár alapítása és nyugóhelye — 1207-ben tűzvész áldozatául esett. 1209-ben kezdték újjáépíteni. A második világháborúban súlyosan megsérült. Tízezer ember könnyen elfért volna itt, ha Billy Graham prédikál. A Dóm még mindig javítás alatt van. Billy Graham és munkatársai megtekintették 1982. okt. 20-án. (The Dome of Magdeburg was founded by Otto the Great, Holy Roman Emperor. Otto himself, along with wife Edith was buried here. The Dome was destroyed in 1207 by fire. Reconstruction started in 1209. Was severely damaged in World War II. Presently being reconstructed again. Has a capacity of 10,000 people. Billy Graham and coworkers visited this Cathedrale Oct. 20, 1982.)

gélizációk során. Minden alkalommal hivatkozott erre a mottóra. Hallgatóságának a legnagyobb része minden alkalommal fiatalokból állott. Óriási érdeklődéssel hallgatták, jegyzeteket készítettek, lelkesen énekeltek, mindkét kezüket felemelték, mikor Jézus Krisztus mellett való döntésre szólította fel őket. Drezdában spontán kis zenekart hoztak össze és gitár mellett egy csoport fiatal énekel az egyik mikrofonba.

Billy Graham minden alkalommal talált valami elismerni valót a helyi egyház munkájában. Azután Jézus Krisztusról tett bizonyosságot. Beszél a bűnről, a megtérésről, az újjászületésről, Jézus Krisztus helyettesítő szenvedéseiről és váltságdíjáról, az üdvösség elfogadásáról, az új életben járásról, az örökkévalóságról. Soha nem mulasztotta el szólani korunk problémáiról: az ember elidegenedéséről, a lelki ürességről, a létbizonytalanságról, a különböző félelmekről (félelem a haláltól, betegségtől, öregségtől, egyedülvalóságtól). Szólt a technikai fejlődés és a morális fejlődés eltávolodásáról: morálisan gyermekek és törpék vagyunk, technikailag óriások lettünk! Szólt a mai kor különös veszélyéről: a tömegpusztító fegyverek elterjedéséről (atomfegyverek, biokémiai fegyverek, baktérium-háború, gáz-háború). Szólt a nemzetközi béke szükségességéről, és felhívta a hallgatókat, hogy béküljenek meg Istennel és béküljenek meg egymással. Kifejezte azt a meggyőződését, hogy bár az atompusztulás veszélye kimondhatatlan, de ő hiszi, hogy Isten a világnak nem ezt a sorsot szánta. Jézus Krisztus személyesen fog közbelépni, — mondta — és megakadályozza a végső és teljes megsemmisülését az emberi életnek a földön. De ez nem ment fel bennünket attól a felelősségtől, hogy minden erőnkkel küzdjünk a tömegpusztító fegyverek gyártása (production), elhelyezése (deployment) és alkalmazása ellen. Nincs különbség abban, melyik fél fegyveréről van szó! Nem fél attól — úgy mond —, hogy az Egyesült Államok vagy a Szovjetunió meg gondolatlanul atomháborút indítana, de igenis fél attól, hogy a Human Factor (emberi tévedés) esetleg tévedésből megindít egy láncreakciót, vagy esetleg egy kis állam diktátora Istent játszik, vagy nemzetközi szervezett bűnözők (organized crime) elindít-

Getshemane Church, Berlin, Német Demokratikus Köztársaság. 1982. okt. 23-án, szombaton este és október 24-én, vasárnap reggel 10 órakor itt evangélizált Billy Graham a templomot zsúfolásig betöltő, mintegy 3000 hallgatónak (nagy részben fiatal egyetemi hallgatóknak). A Getshemane Church Kelet-Berlin legnagyobb temploma. (Getshemane Church Berlin, German Democratic Republic. — Billy Graham preached here to an overflow crowd of nearly 3000 people (mostly young students) at 8 p.m. saturday, Oct. 23, and again at 10 a.m. Sunday, Oct. 24, 1982.)

ják a katasztrófát. A tömegpusztító fegyverek törvényen kívül helyezése és teljes eltiltása nem csupán politikai kérdés, hanem morális kérdés is, hangsúlyozta Billy Graham. A pusztulás nem tesz majd különbséget hívők és nem hívők között, tehát hívőknek és nem hívőknek össze kell fogniuk a pusztulás meggátlására!

Ha egyesek úgy vélnék, hogy Billy Graham egyházi alkalmakkor világi dolgokról is beszélt, hadd említsem meg, hogy világi vezetőkkel való tárgyalásai során mindig hirdette az evangéliumot is. Klaus Gysi, az Egyházi Ügyek Titkárságának vezetője megbeszélést folytatott vele hivatalában, fogadást adott a tiszteletére okt. 24-én, vasárnap este. Dr. Horst Sindermann, az NDK parlamentjének alelnöke megbeszélésre hívta Billy Grahamet és a legközelebbi

munkatársait okt. 22-én, pénteken délelőtt. Mindkét magasrangú vezetővel való beszélgetése során személyes bizonyosságot tett a megtérésről, beszélt Jézus Krisztusról, a Béke Fejedelméről, aki nélkül nem lehet nemzetközi béke. De ugyanezt tette, amikor *Wittenberg* polgármestere fogadta a városháza tanácstermében okt. 17-én vasárnap délben, a prédikáció után, vagy *Görlitz* főpolgármestere okt. 18-án délben, ünnepi ebéden, *Rostock* főpolgármestere ugyancsak ebéden látta vendégül okt. 21-én Magdeburgból Stendal-ba való útja során. Itt találkozott *Greifswald* püspökével, *Dr. Gienke*-vel. Egyházi vezetők is igyekeztek minden tekintetben kifejezni nagyrabecsülésüket az evangélista és munkatársai iránt. *Dr. Hans Joachim Wolstadt* evangélikus püspök Görlitzben a Forell Haus-t bocsátotta Billy Graham és munkatársai rendelkezésére, hogy legalább egyszer ne kelljen hotelben lakniok. Saját templomába hívta ígét hirdetni (Szentháromság templom), és meghívta a lakására is. *Wolstadt* püspök nagy munkát végzett a többi püspök meggyőzésében is, hogy hozzájáruljanak Billy Graham meghívásához. *Dr. Johannes Hempel*, a Szászországi Evangélikus Lutheránus Egyház püspöke meghívta Billy Grahamet, hogy szóljon a Szászországi Evangélikus Zsinaton, okt. 20-án reggel, Drezdában. *Hempel* püspököt azóta megválasztották az NDK Püspöki Konferenciája elnökévé, 1982. decemberében. *Dr. Werner Krusche*, a Szászországi Evangélikus Egyházkerület püspöke (Magdeburg) ebéden látta vendégül Billy Grahamet és kíséretének néhány vezető tagját. Billy Graham és kísérete összesen 17 személyt tett ki — mind az NDK-ban, mind Csehszlovákiában. *Gienke* püspök is följánlott egy meghívást, de nem futotta az időből. Az igazság az, hogy a túlszűfolt program miatt az északi városok, *Stendal* (Mecklenburgi Evangélikus Egyház) és *Stralsund* (Greifswaldi Evangélikus Egyház, *Gienke* püspök egyházkerülete) majdnem kimaradtak a programból. Nagyon sok érvelésembe és rábeszélésembe került ezeknek a helyeknek a megtartása. Annál meglepőbb volt *Dr. Gottfried Frock* püspöknek (Berlin-Brandenburgi Evangélikus Egyház) a magatartása. Ő okt. 23-án, szombaton ebédre hívta

Billy Grahamet és munkatársait Berlinben, ő maga azonban nem volt jelen. Egyik megbízottja (Propst Dr. Winter) egy nagyon nyájas bevezetőben közölte a meglepett vendéggel, hogy a püspök úrnak pázsztori látogatásra kellett mennie, "mert ugyebár az egyszerű emberekkel is kell foglalkozni, nemcsak az előkelőségekkel". A dolognak külön érdekességet kölcsönöz az a tény, hogy

péntek este együtt voltunk a püspök úrral az USA nagykövetségi fogadáson, és akkor semmi jelét sem adta másirányú elfoglaltságának szombaton virradóra. Igaz ugyan, hogy Billy Graham szombaton délelőtt egy Szabadegyházi Lelkészgyűlésen kérdésekre válaszolt. Válaszai meglepetést keltettek. Ezután volt a püspöki ebéd.

(Folytatjuk.)

A SZEMINÁRIUM ÉLETEBŐL

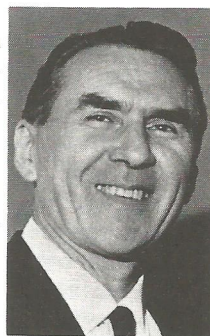
Newscorner from The American Hungarian School of Theology
— Baptist Seminary —

TANÁRAINK

HÉTHALMI PÁTH KÁROLY

Baptista hívő családból származik. Már nagyszülei is baptisták voltak. Nagyanyja házánál jött össze elindulásakor az első nagyváradai baptista gyülekezet. Atyja kalapos mester volt, jömenetelű üzlettel. Mikor megtért, feladta az üzletet és elment segédnek a nagyváradai Friedlaender kalapgyárba. Ott dolgozott a nyugdíjas idejéig, akkor a nagyváradai Baptista Menház meghívta gondnokának. Károly a legfiatalabb gyermek (a nyolcadik) volt a családban. Nagyváradon — Erdély kapujában — született 1908. május hó 11-én. Elemi és polgári iskolai tanulmányát Nagyváradon végezte, a gimnázium felső osztályait pedig Budapesten, a Vörösmarty Gimnáziumban, mint magántanuló és ugyanott érettségizett. Zenei tehetségének kifejlődéséhez az első inspirációt a családban kapta, ahová vasárnap délutánonként a gyülekezet zenekara próbálni jött. Második lendítő erő a gyülekezet volt. A nagyváradai gyülekezet előjárósága két igen bölcs, értékes és jól gyümölcsöző befektetést eszközölt: 1. Megvásárolta a templom melletti sok gyümölcsfával teli nagy kertet, hogy legyen a gyermekeknek hely játszani, szaladgálni, s így ne kelljen a ligetbe menniök. 2. Meghívta Nagyvárad akkori legkiválóbb zenetanárát, Laszczik Ernő tanító-

Héthalmi Páth Károly

képző intézeti tanárt, aki az ifjúsággal foglalkozott, zenekart szervezett és havonként ünnepélyt rendezett. Ezek az alkalmak sok látogatót vonzottak a gyülekezetbe.

Laszczik Ernő sokoldalú hangszertudása, zeneszerzési képessége, invenció bősége és rendkívüli zenei talentuma megtermékenyítette Károly lelkét, és engedett az ösztönzésnek, hogy Budapestre menjen és beiratkozzék a Zeneművészeti Főiskolára. Zeneművészeti főiskolai tanulmányával párhuzamosan a budapesti Baptista Theológiai Szemináriumban zenei tudományokra és hangszerismeretre tanította a szeminárium hallgatóit. Az első diplomát (zeneszerzés-karnagyképzés) 1933-ban kapta meg és ezzel első volt a magyar baptisták között, aki diplomát kapott a Zeneművészeti Főiskolán.

Zeneakadémiai éve alatt a budai Árvaházi Gyülekezet ének- és zenekarát vezette és hangszerek ismeretére tanította a fiatalságot. Zenetanfolyamokat tartott különböző helyeken. A tanfolyamok alatt igehirdetéseket is tartott. Úgy a játéktípusa, mint tanítási módszere és szerzeményei új színnel gazdagították a meglévő baptista zenei irodalmat. Közel százra tehető hangszerátiratainak száma.

1938-ban — mint a Királyi Magyar Sajtókamara tagja — elindítja "Aeolhárfa" című zenei lapját, mely baptista közösségünkben a "Békehírnök", "A Kürt" és a "Hajnalcsillag" mellett az énekesek és zenészek által igen kedvelt, hézagpótló zeneirodalmi kiadvány lett.

(Folytatjuk)

DR. HARASZTI SÁNDOR:

BILLY GRAHAM

a Német Demokratikus Köztársaságban

(1982. okt. 14—25)

és a Csehszlovák Szocialista Köztársaságban

(1982. okt. 29—nov. 4.)

*Billy Graham in the German Democratic Republic (Oct. 14—25, 1982)
and in the Czechoslovak Socialist Republic (Oct. 29—Nov. 4, 1982)*

Mire a *Billy Graham* kelet-európai igehirdetéseinek és hivatalos látogatásainak a befejező közleménye is megjelenik A KÜRT-ben, addigra sok olvasónknak módja volt megnézni a televízión a képes és hangfelvételes dokumentációt. *Billy Graham in Eastern Europe* címen az USA és Kanada területén 270 (USA 236 Kanada pedig 34) televíziós állomás bemutatta Billy Graham szolgálatát egy teljes órán át március 7—14. hetében. Ez a dokumentációs film ékesen válaszolt azoknak, akik a moszkvai látogatás után azt állították, hogy "Billy Graham lepaktált a kommunistákkal".

Dr. Haraszi Sándor

Reagan elnök nem így gondolta. Február 23-án az Egyesült Államok elnöke egy bensőséges ünnepség keretében azt a legmagasabb polgári kitüntetést nyújtotta át személyesen Billy Grahamnek, amit magánembernek (nem katonának vagy kormányférfinak) az Egyesült Államok kormánya adhat. A kitüntetés címe: "Presidential Medal of Freedom" (Elnöki Szabadság Plakett). Billy Graham tisztelettel felállt, amikor Reagan elnök a következő indoklást mondta: "Rev. William Billy Graham fáradhatatlan evangélizálása elterjesztette Isten ígését a földgolyó minden sarkába, ő maga pedig a 20. század leginspirálóbb lelki vezetőjévé nőtt. Mint egy mélyen odaszentelt életű hívő ember, az embereket felhívta Jézus Krisztus elfogadására, és ezzel erősítette milliók szívét, enyhítette fájdalmaikat és megújította reménységüket. Billy Graham olyan amerikai, aki elsősorban és mindig embertársainak él. Amikor őt kitüntetjük, Istennek adunk hálát a legnagyobb spirituális ajándékokért: a

hitért, reménységért és szeretetért." Az elnök meghozzátette: mindaz, aki ezt a kitüntetést elnyeri, megtiszteltetést hoz a *Fehér Hátra*.

Az *Elnöki Szabadság Plakettet* 1945 óta mintegy 209 kiváló amerikai nyerte el. Úgy tudják, hogy Billy Graham az egyetlen protestáns vezető egyházi férfi, akinek életében megadták ezt a kitüntetést. Billy Grahamet az elnök a Fehér Ház Keleti Szobájában ebéden látta vendégül a kitüntetés alkalmából. Az ebéden csak a legközelebbi hozzátartozók vehettek részt.

A dokumentációs filmen saját szemünkkel láthattuk és saját fülünkkel hallhattuk, amit Billy Graham tett és mondott ebben a két szocialista országban. Magunk láthattuk a felemelt kezek sokaságát Wittenbergben, Drezdában, Görlitzben, Stendalban, Stralsundban és Berlinben. Magunk láthattuk a *Prágai Baptista Imaház* zsúfolt hallgatóságát (ötszázan egy 250 személyt befogadó templomban), a *Szent Szalvátor Templom* 5000-es tömegét (alig tudott Billy Graham és kísérete bejutni a szószékig). Láthattuk Brnóban a *Cseh Testvérek Templomában*, amint emberek előjöttek a szószékhez és azután egy melléktérembe mentek, ahol lelkipásztorok fogadták őket és imádkoztak velük, és tanácsolták őket az új életben való járásban. Nem láttuk azokat, akik az alagsorban egy nagy helyiségben hallgatták hangátvezetéssel Billy Grahamet. Az igehirdetés után ezeket is meglátogatta Billy Graham és munkatársai. Billy Graham arra buzdította őket, hogy legyenek kűségesek Kriszushoz, akit most elfogadtak.

Pozsonyban (Bratislava) a *Testvérek Templomában* prédikált. Megható volt a gyermekénekkar üdvözlése, amint egy-egy friss rózsaszálat nyújtottak át Billy Grahamnek és munkatársainak a szószék körül. De

különösen felejthetetlen marad az az élmény, amikor a szószék köré gyűltek azok, akik Jézus Krisztust elfogadták személyes megváltójuknak, és leborulva ajánlották fel életüket az egész gyülekezet jelenlétében. Velük együtt imádkozott *Jan Kriska*, a *Pozsonyi Baptista Gyülekezet lelkipásztora*, a Csehszlovák Baptista Egyház szlovák alelnöke, Csehszlovákia legeredményesebb baptista evangélistája. A helyi gyülekezet lelkipásztora mögöttem ült. Odahajolt hozzám és elmondta, hogy az egyik újonnan megtért férfiért a gyülekezet hat hónapja imádkozott a hívő édesanyjával együtt. A férfi drug-on volt hosszú ideig, bünszövetkezet tagja lett, börtönbe került, a társadalom kivetettje lett. Nemrég szabadult a börtönből. Eszembe jutott az ének: "Kit a Sátán annyit kínozott, az itt Jézus előtt most imádkozik". Pozsonyban is százak hallgatták az ígét az alagsorban. Prágában, Brnóban, Pozsonyban sok százra tehető azoknak a száma, akik nem fértek be a templomokba. Egyszerűen nem volt hely. Életveszélyes lett volna jobban összezsúfolni a hallgatóságot. Ezt a problémát részletesen megbeszéltek egyházi és állami vezető emberekkel mind az NDK-ban, mind pedig Csehszlovákiában. Ha legközelebb jön Billy Graham, talán azok is helyet kapnak, akik most kintrekedtek. Amerikai, kanadai és egyéb külföldi nagykövetségek személyzete, helyi állami és egyházi vezető emberek is csak a legnagyobb nehézségek árán kaptak előre biztosított helyet. Stendalban magam is csak úgy jutottam be, hogy egy egyházi karszalogos rendező kézen fogva bevezetett a tömegben. Ez volt a helyzet mindenütt, mindkét országban. Billy Graham munkatársainak szorososan Graham mellett kellett maradniuk, ha nem akartak kint maradni.

Az összejövetel előtt *Dr. Cliff Barrows* társevangélista tartott lelki

elmélyülésre való buzdítást, vezette a helyi énekkarokat és irányította a gyülekezet közös éneklését. Nagyon meleg, családi és közvetlen alkalmaim voltak ezek. Én magam igyekeztem minden összejövetelen ott lenni, mert személyesen akartam látni azt, hogy az emberek lelki igénye nem változik országhatárok szerint. Mély vágyakozást tapasztaltam az Isten igéje iránt minden helyen és minden alkalommal. Az énekkultúrát igen magasnak találtam minden gyülekezetben: helyi énekkarok, szólisták, gyülekezeti közös éneklés, gyermek-énekkarok, férfikarok majdnem minden gyülekezetben. Az NDK-ban az egyházaknak saját kórházaik, öregotthonaik, diakonissza anyaházaik (és diakonissza nővéreik) vannak. Továbbá laikus gyülekezeti szociális munkásaik (diakónusok) az egyházak alkalmazásában. Az egyházi laikus munkásokat saját igazgatásuk alatt lévő iskolákban képezik az egyházak. Minden egyháznak van lelkészképző szemináriuma, vagy teológiai főiskolája. Csehszlovákiában a protestáns egyházak legmagasabb intézete a *Comenius Ámos János Evangéliumi Theológiai Fakultás* és a *Huss Csehszlovák Theológiai Fakultás Prágában*. Ezekben az intézetekben tanulnak a baptista teológusok is. Ez egyetemi fokú intézet. A lutheránusoknak Bratislavában van egyetemi fokú teológiai akadémiajuk. Több magyar egyházi vezető nyert itt doktori fokot, köztük *Dr. Káldi Zoltán*, a Magyarországi Evangélikus Egyház püspök-elnöke.

Alkalmat vettem magamnak arra is Csehszlovákiában, hogy megismerkedjem magyar lelkipásztorokkal. Vasárnap délben, *október 31-én* Prágában a Csehszlovák Baptista Egyház ebédet adott Billy Graham és kísérete tiszteletére. Ezen az ebéden részt vett *Kondacs Pál* losonczy lelkipásztor (kondorosi születésű). Bratislavában a Szlovák Baptista Egyház ugyancsak ebéden látta vendégül Billy Grahamet és munkatársait kedden, november 2-án. Ezen részt vett Billy Graham mellett *Dr. Ján Michalko*, az *Ágostai hitvallású Szlovák Evangélikus Egyház Csehszlovákiában* egyetemes püspöke, a *"The Theology of Service"* és számos egyéb teológiai mű szerzője. Sokan üdvözölték magyarok az ebéden résztvevő prédikátorok közül, pl. egy Kral (Király) testvér, és a gyüleke-

zetből felszolgáló testvérek közül is. Találkoztam többekkel pl. a Bartos családból. Az ebéd alatt Billy Graham alkalmat adott kérdésekre. Egyik kérdés ez volt: "Hogyan építsünk fel egy missziós lelkű gyülekezetet?" A válaszból csak egy-két mondatot idézek: "Soha nem láttam olyan missziós lelkületű gyülekezetet, ahol a pásztor vagy a tagok kérteltek a Bibliában. Én ezt a könyvet hitben úgy fogadom el, mint az élő Isten szavát. Ez a kezdete és alapja az én szolgálatomnak" — mondta Billy Graham. Ez alkalommal is, mint a nagy igehirdetési során döntésre szólította a hallgatókat.

Néhány szót még arról, hogy fogadták a püspökök az NDK-ban, meg néhány mondatot a hallgatók hozzáállásáról. *Dr. Gienke, Greifswald püspöke* személyesen üdvözölte *Stralsundban a Marien Kirche* szószékéről, és meghívta a hallgatóságot, hogy jöjjenek együtt Istenhez. *Dr. Hans Joachim Wollstadt*, Görlitz püspöke ugyancsak a szószékéről köszöntötte a Szentháromság Katedrálisban. *Dr. Johannes Hempel* Szászország püspöke és az NDK Ev. Püspöki Konferencia elnöke meghívta a szinódus ülésére előadónak, és a bejárat előtt fogadta Billy Grahamet. *Dr. Werner Krusche*, magdeburgi püspök ebédet adott Billy Graham tiszteletére a püspöki rezidencián. *Dr. Gottfried Forck*, Berlin-Brandenburg püspöke az amerikai *Chargé Affaires* fogadásán találkozott vele október 22-én pénteken, ebéden látta vendégül Berlinben október 23-án szombaton, de ő maga nem tudott résztvenni sem az ebéden, sem Billy Graham szombat esti és vasárnap délelőtti igehirdetésein a berlini Getchemané Kathedrálisban. A templomi igehirdetésekre a hallgatóság válasza mindig pozitív és lelkes volt. Nem mindig mondható ugyanaz az egyházi vezetők magatartásáról és a lelkészeknek a Graham válaszokra való reagálásáról. Az egyházi emberek a jelek szerint azt várták, hogy Graham igazságot fog tenni közöttük és az államrend között egyházpolitikai vitakérdésekben. Másrészt azt is felrötták Grahamnek, hogy ő egy más kulturális és politikai környezetből jött, és nem úgy viselkedett, mintha az NDK-ban nevelkedett volna. Ez örök problémája a mindenkorai misszionáriusoknak.

Magdeburgban október 20-án *Dr. Werner Kruache* püspök ebédjén történt. A püspök azt mondta Dr. Grahamnek, hogy nehezen fogja magát beleélni az NDK egyházi életébe, mert Graham Amerikában és egyéb országokban százezres tömegekhez van szokva. Ugyan, milyen vigasztalást tud ő adni annak az NDK lelkésznek (Pfarrer), aki vasárnaponként esetleg 5–7 embernek prédikál. De ennyinek sem mindig. Van eset, hogy az egyházi egyedül jön el kinyitni a templomajtót, aztán rácsapja az ajtót a tiszteletesre és "jó prédikálást" kiáltással elköszön az elárvult paptól, aztán hazaballag. Ugyan, hogy értené meg maga a mi helyzetünket Dr. Graham, hiszen nálunk a kormány ateista, a hitet visszaszorítják, a templomokat nem támogatják. Nehéz ám így előrehaladni. Jó lenne, ha először ezekkel a problémákkal ismerkedne meg, mielőtt evangélizálási tanácsokat ad," — úgymond a püspök úr. Billy Graham így válaszolt: "Egész életemben azt kértem Istentől, adjon nekem vasárnaponként 5–7 olyan embert, akit az Isten igéje után való szomjúság hozott az istentiszteletre. Ilyeneknek szeretném hirdetni az ígét mindig ... Ami az ateista kormányt illeti, nem vagyok meggyőződve — úgymond —, hogy a kormány az egyedüli oka a hit visszaszorulásának, és a templomlátogatás csökkenésének. Angliában a lakosság 2%-a jár templomba, pedig *Margaret Thatcher* kormánya nem ateista. Svédországban a templomlátogatók száma kevesebb, mint a lakosság 2%-a, bár a kormány ott sem ateista vagy kommunista. Az ok sokkal inkább a szekularizálódásban (elvilágiasodás) keresendő. Ez pedig világjelenség ... A megoldás: visszatérni Istenhez. Ehhez jó példamutatás és áldozatos, odaszentelt életű lelkipásztorok keltenek" — mondta Dr. Graham.

Berlinben, október 23-án szombaton délelőtt egy szabadegyházi lelkipásztor találkozóon beszélt Dr. Graham, és felelt a kérdésekre. Egy baptista lelkész ezt kérdezte: "Milyen tanácsot ad nekünk, hogyan hirdessük az ígét egy ateista társadalmi környezetben? Milyen magatartásunk legyen a kormány felé?" Billy Graham válasza ez volt: "Én egy más földrésről, más társadalomból jövök, mely hivatalosan nem ateista.

De milliók vallanak Amerikában ateista világ-szemléletet. Óriási ateista propagandát fejtenek ki egyes személyek, szervezetek és a sajtó. Iskoláinkban imádkozni, énekelni, hittant tanítani nem szabad. A mi körülményeink nem azonosak, de sok tekintetben kedvezőtlenebbek, mint az önöké. Sok mindent nem tu-

AZUTÁN (Pünkösdre)

azután rádöbbenünk
hogyan kár volt
a legnagyobbat
legerősebbet s legokosabbat
játszani

kinek volt is ereje
nem tartott örökké

s végül helyet adunk az
Úrnak is —
fölemelve hozzá
egyszerűbbé
alázatossá vált szívünket
s szólunk
és imádkozunk:
segíts előre

Lelked által Urunk
most már rád hagyatkozunk

*“Nem erővel, sem hatalommal,
hanem az én Lelkemmel, azt mondja
a Seregeknek Ura” (Zak 4, 6).*

Herjeczki Géza

REJTVÉNYFEJTŐK JUTALMA Prizewinners

Lapunk februári számában az Apostolok címmel közöltünk rejtvényt. A megfejtők közül *könyvjutalmat nyert: Éva Morgan.*

Bibliajelzőt kaptak: Jakab Bálintné, Csercsa Margaret, Kuti Sándorné, Lőrincz Olga, Yvette Morgan, Tim Morgan, Gyurik Helga.

A MAGYAR EVANGÉLIUMI RÁDIÓ ISTENTISZTELETEI

MINDEN VASÁRNAP
REGGEL ½ 8-tól 8-ig

a C.H.I.N. — FM 101-en

Cím:
HUNGARIAN GOSPEL MISSION
P.O. 159,
Postal Station "P"
Toronto, Ont. Canada M5S 2S7

Örömmel fogadunk 8 perces igehirdetéseket, énekkari számokat, szavakat stb. hangszalagon (nem kazettán). Kérjük, hogy imádkozzanak értünk és szeretetükkel támogassanak bennünket!

dok önökről, de sokszor úgy vélem, hogy önöknek mégis van alkalmuk evangélizálni és hirdetni az igét a templomokban. Lehet, hogy nem gyakorolhatják a Léleknek minden ajándékát, de bizonyára teremhetik a Léleknek minden gyümölcsét: szeretet, öröm, békesség, békességes türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség. Az ilyenek ellen nincs törvény (Gal 5:22–23).

Gondoljunk csak a római kor gyülekezeteire. Pál apostol soha nem kritizálta Rómát és az állami hatóságokat. Pedig ők igazán nem voltak keresztyének. Meggyőződésük szerint Jézus Krisztus sem kritizálta Rómát. Sok lelkipásztorral beszélgettem erről a kérdéssel, és bizony nem volt könnyű a helyes magatartás eldöntése. De azért szeretném felhívni a figyelmét arra, hogy Jézus Krisztus idejében Izrael római fennhatóság és megszállás alatt állott, római helytartók kormányzása alatt. Jézus Krisztus mégsem erről beszélt, hanem az Isten országát prédikálta. Szerintem önöknek több lehetőségük van, mint amennyit kihasználnak. Az utcán nem prédikálhatnak, de elhívják-e az embereket a templomokba? Kórházai vannak, lelkészképzők, diakónusképzők, gyönyörű templomaik, ifjúsági táboraik, üdülők. Vannak-e példamutató tagjaik, odaszentelt, az igének élő lelkipásztoraik? Én úgy vélem, ha kihasználják a lehetőségeket, akkor nem lesz alkalmuk panaszkodni arról, amit nem lehet tenniük. Csak illusztrálásként, hogy Amerikában is vannak problémák, elmondom a következő történetet: Egy amerikai osztályba bejön a tanítónő. Feltűnik neki, hogy a hátsó padokban néhány gyerek a pad alatt csinál valamit. A tanítónő odalopózik és rájuk szól: hát ti mit csináltok itt? Az egyik fiú természetes hangon válaszol: semmit, csak kártyázunk. Hála Istennek, sóhajt fel a tanítónő megkönnyebülve. Már megijedtem, hogy netalán imádkoztatok ... És kérem, ne higgye, hogy tréfálkoztam! — fejezte be a választ Dr. Graham.

A példákat szaporítani lehetne. A százsországi szinódus ülésén azt rőtta fel neki a szinódus elnöke október 19-én kedden reggel, hogy ő limuzinokban jár, finom hotelekben száll meg, amerikai módszerekkel evangélizál. Graham nem védekezett. Elmondta, hogy a hoteleket és autókat

nem ő rendelte, hanem a vendéglátó gyülekezetek. Az amerikai módszerek vádjára azt felelte, hogy Amerikában nemcsak a kezüket emelik fel azok, akik döntésre jutottak, hanem előre is jönnek, ahol tanácsadók veszik őket gondozásba ... Soha nem vitatkozott. De mindenkor kész volt megfelelni mindenkinek, aki számon kért tőle a benne lévő reménységről. Szelídséggel és félelemmel (1Pét 3:15). Adja Isten, hogy az elvetett mag jó talajba hullott legyen, és bőséges termést hozzon!

Befejezés előtt még egy problémát említek. Egy szabadegyházi lelkész Berlinben keményen megvádolta Billy Grahamet: “Úgy tűnik, hogy ön jobban törődik azzal, hogy tömegek hallgassák, mint azzal, hogy az evangéliumot hirdesse az NDK-ban!” *Graham így felelt:* “Hallgatóimnak több mint 50%-a fiatal. Sokan jöhettek kíváncsiságból. Én mindig a magvető példázatára gondolok. Háromféle talaj volt. 1962-ben Nyugat-Berlinben 6–8 napig voltak evangélizálásaink. Ezekre 60–80.000 ember jött össze. Egy lelkipásztor közölte velem, hogy 7–8 lélek akkor találta meg Jézus Krisztust, és hogy ezek az emberek most az ige hirdetői. Az üdvösség Istentől jön. A Szentlélek győzi meg az embert a bűnről, ő segíti bűnbánatra, és adja az üdvösség ajándékát. Mi evangélisták és lelkipásztorok a tőlünk telhető legtöbbet tesszük: gonozzuk a lelkeket.

Hogy a tömegeket keresem az igehirdetéssel? Ez igaz. Mert szeretném eljuttatni az igét annyi emberhez, amennyihez csak lehet. Ezért örülök, ha tömegek hallgatják az igehirdetésem, nem a magam dicsősége végett, hanem mert szívem legmélyéig evangélista vagyok. Ezért jöttem az NDK-ba, ezért megyek Csehszlovákiába. Ezért mentem el Moszkvába a múlt év májusában. Arra kaptam missziói parancsot az én Uram Jézus Krisztustól, hogy elhirdessem az evangéliumot a föld végső határáig. Minden népnek és nemzetnek. Ebben a parancsban a szocialista országok népei is benne foglaltatnak. Azért is örültem a tömegeknek az NDK-ban, mert ezáltal az én Uram neve dicsőítették, és lelkek üdvösségre jutnak.”

Így fejezte be válaszát Billy Graham Berlinben 1982. október 23-án.
Dr. Haraszi Sándor